

331-87

0-45

U
Ca2138

Dring
Luz

4 02.

C.1930/1858

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОЧЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԻԿԱՆ
ՈՒ

ՈՒ

ՀԱՐՎԱԾԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԱՇՆԱՆԱՅԱՆԻ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ

ՊԵՏԱԿԱՆ 1930 ՅԵՐԵՎԱՆ

Համկոմկուսի 16-րդ համագումարը նշեց,
վոր 5-ամյա պլանը մենք կկատարենք չորս

տարվա ընթացքում, իսկ վորոշ ասպարեզներում ավելի շուտ: Կոլլեկտիվացման հընգամյակը արդեն կատարված է յերկու տարում: Յերկրի սոցիալիստական վերակառուցման գործի այսպես արագ ու հաջող ընթացքը հնարավոր է յեղել շնորհիվ սոցիալիստական մրցակցութան:

«Պեսէ է յուրաքանչյուր «Կոմունա» ամեն մի գործարան, ամեն մի գյուղ, ամեն մի սպառողական ընկերություն, ամեն մի պարենավորման կոմիտե մրցության դուրս գա մեկը մյուսի հետ» գրում է Լեոնինը:

Լեոնինի պատգամի համաձայն, սոցիալիստական մրցության դուրս յեկան լսորհրդային միության գործարանների ու ֆաբրիկաների հարյուր հազարավոր ու միլիոնավոր պրոլետարներ:

Սոցիալիստական մրցությունը գյուղում համեմատաբար ավելի ուշ է ծավալվել, քան քաղաքում: Մրցությունը գյուղատնտեսու-

թյան մեջ դեռ չի տվել այնպիսի արդյունքներ, ինչ արդյունաբերությունը:

1929 թվի գարնանացանի ու աշնանացանի ընթացքում մեծ աշխատանք կատարվեց բերքատվությունը բարձրացնելու համար: Կառավարության վորոշումը՝ բարձրացնել բերքատվությունը 30—35 տոկոսով, լայն արձագանք գտավ չքավոր ու միջակ գյուղացության մեջ: Քաղաքի բանվորների մրցակցության հրավերին չքավորա-միջակային գյուղացիությունը արձագանդեց սոցիալիստական մրցության դուրս գալով: Կոլտնտեսությունները, խորհանտեսությունները և գյուղխորհուրդները պայմանագրեր եյին կնքում ավելի լավ մշակելու համար հողը, ընդարձակելու ցանքսերի տարածությունը, կազմակերպելու նոր կոլտնտեսություններ, ընդարձակելու հները:

Այս պայմանագրերը իրագործելուն գյուղացիությանն ոգնության հասան քաղաքի բանվորները, նրանք կազմեցին բանվորա-

կամ բրիգադաներ: Բանբրիգադները գյուղում բացատրում էյին մեր չերկրի սոցիալիստական վերակառուցման նշանակութիւնն ու անհրաժեշտութիւնը, ոգնում բատրակներին, չքավորներին ու միջակներին, վերանորոգում նրանց գյուղատնտեսական գործիքներն ու ինվենտարը:

Այլ կերպ վերաբերվեցին կուլակները: Նրանք կրճատեցին իրենց ցանքսը, ագիտացիա էյին տանում միջակների մեջ, վախեցնում տուրքերով և ամեն ջանք թափում, վոր նրանք էլ ցանքսը պակսեցնեն, նրանք աշխատում էյին այս ու այն ձևի փնտել կոլտնտեսութիւններին:

Սակայն բատրակները, չքավորներն ու միջակները չլսեցին կուլակներին, նրանք ընդարձակեցին ցանքսերի տարածութիւնը և բարձրացրին բերքատվութիւնը, նրանք կազմակերպեցին կոլտնտեսութիւններ հաւառակ դասակարգային թշնամու ակտիվ յեղութներին և «աջ» թերահավատների

գուշակութիւններին՝ թե իբր գյուղատնտեսութիւնը դեպի անկումը կգնա:

Գյուղատնտեսութիւն կոլլեկտիվացումը 30 թվի սկզբին այնպիսի չափեր ընդունեց վոր տաս անգամ գերազանցեց կոլլեկտիվների աճման ամենահամարձակ ծրագիրները:

Կուսակցութիւն կենտրոնական Կոմիտեն 1930 թվի հունվար ամսին գյուղատնտեսութիւն կոլլեկտիվացման հարցը քննութիւն առնելով նախատեսեց առաջիկա յերկու տարում ամբողջական կոլլեկտիվացման յենթարկել Սորհրդային Միութիւնի հիմնական հատկային շրջանները: Միջին Վոլգայի ու Հյուսիսիային Կովկասի մարզերում կոլլեկտիվացումը պիտի ավարտվի 1930 թվի ամրանը կամ վոչ ուշ, քան 1931 թվի գարնանը, իսկ մնացած հատկային շրջաններում կոլլեկտիվացումը պիտի ավարտվի 1931 թվի ամրանը, կամ 1932 թվի գարնանը:

Գյուղատնտեսութեան մասսայական կուլեկտիվացումը հանդիպում է կուլակների կատաղի դիմադրութեանը, փորոնց վերաբերմամբ կուտակցութեանը խնդիր է դրել վերջնականորեն դուրս մղել գյուղից, վերացնել կուլակին՝ փորպես դասակարգ։

Կուլեկտիվացման ընթացքում, մի շարք վայրերում, հաջողութեաններից գլխապետությամբ յենթարկվելով կատարվեցին սխալներ «ձախ»՝ ըստ ելութեան տրոցկիստական, աջերին ոժանդակող այդ շեղումը, կենտրոնի մասնանշած տեմպերից առաջ վազելը, գլխավորապես փոչ հատկային մարգերում, ազգային հետամնաց հանրապետութեաններում քնասեց կուլեկտիվացման գործին, սակայն, կենտրոնի վճռական միջամտութեան շնորհիվ, սխալը արագորեն շտկվեց, և գարնանացանի կամպանիան անցավ անխախտաց հաջողութեամբ, գյուղատնտեսութեան մեջ սոցիալիստական սեկտորի վճռական առաջխաղացմամբ։

Այժմ արդեն Խորհրդային միութեան գյուղական տնտեսութեանների մոտավորապես մեկ չորրորդը կուլեկտիվացած է, ցանքսերի տարածութեան 40 տոկոսը ցանել են կոլտոգները և ապրանքային հացի կեսից ավելին տալու յե սոցիալիստական սեկտորը։

Այդ մեծ դործում աշխատավոր գյուղացիութեան սոցիալիստական մրցութեանն այն ստեղծաբործական հզոր ուժն է յեղել, փորը ոգնել է բատրակներին, չքավորին ու միջակներին՝ տնտեսապես ու քաղաքականապես ամրապնդել նրանց միութեանը ընդդէմ կուլակի՝ ժամանակին իրականացնել կուտակցութեան առաջադրանքը կուլեկտիվացման գործում և կուլակային անտեսութեանների լիկվիդացիան համատարած կուլեկտիվացման շրջաններում։

1930 թվի աշնանացանի ընթացքում, սոցիալիստական մրցութեանը պիտի հանդիսանա բատրակ, չքավոր ու միջակ գյուղ-

դացիության մոբիլիզացիայի հզոր մի լծակ
մեր գյուղատնտեսությունը արագորեն
զարգացնելու, ցանքսերի ընդարձակել և
բերքատվությունը բարձրացնելու գործում.

1930 թվի ԳԱՐՆԱՆՍՑԱՆԻ ՍՈՑՄՐՑԱԿՑՈՒ- ՅՅԱՆ ՓՈՐՁԸ

Սոցմրցումն ապահովում է աշխատան-
քի արտադրողականության բարձրացումը,
ցանքսի տարածության ընդարձակումը բեր-
քատվության բարձր թվերը, նպաստում կու-
տնտեսության ֆոնդերի աճմանը:

Սոցմրցումը միաժամանակ ուժեղացնում
է կուլանդամների հավատը, ավելացնում
նրանց յեռանդը, միաձուլում նրանց մի
ընտանիքի մեջ, բարձրացնում կուլեկտիվի
հեղինակությունն անհատ տնտեսատեր չքա-
վորների ու միջակների աչքին:

Սոցմրցման մի տարվա գործնականը
տալիս է կուլանդամներին, խորհրդային տըն-

տեսությունների բանվորության, ինչպես և
անհատ գյուղացիների կողմից, իշխանու-
թյան նախատեսած պլանները իրագործելու
վճռական ցանկության, սոցիալիզմի կա-
ռուցման համար տարվող գիտակցական
պայքարի բազմաթիվ փայլուն ուրինակներ:

Յերևանի գավառի մեծ Շահրիար գյուղի
կուլեկտիվը, վորը բաղկացած է 172 տնտե-
սությունից, շնորհիվ սոցմրցման, կարողա-
ցել է զարնանացանի պլանը վերակատարել
ցանկելով 300 հեկտար բամբակ, 30 հեկտար
բոստան և այլն: Այդպիսով յուրաքանչյուր
տնտեսության բամբակի ցանքս գալիս է
մոտ յերկու հեկտար, վոր չտեսնված նվա-
ճում է:

Հողը վարված է գութանով, մարկոսելու,
քաղհանի ու այլ աշխատանքները կատար-
վում են գործարքով, աշխատավորները
բաժանված են բրիգադի, վորոնք աշխա-
տում են մեկը մյուսից արագ և հոգում
են լավ կատարել հանձնարարված աշխա-

տանքը: Շնորհիվ մրցման, 2 ամսվա մեջ հաջողութեամբ ավարտվեց մարկոսումը, քաղհանը (3 անգամ) և նոսրացումը. չափազանց լավ բերք է սպասվում:

Կոլլեկտիվը, գյուղի կոմսոմոլի ու գյուղխորհրդի հետ մեծ ոգնութուն է ցույց տվել չքավոր անտեսութուններին, կատարելով նրանց գարնանացանը: Մեծ-Շահ-բեարի կոլլեկտիվն սոցմրցակցութեան պայմանագիր է կնքել Զաֆարաբադ գյուղի կոլլեկտիվի հետ և աշխատում է անպայման դուրս գալ:

Լենինականի Զարնջի գյուղի կոլլեկտիվը փոքր է, կազմված միայն 15 անտեսութունից, վորոնցից շատերը աշխատավոր ձեռքերից գուրկ են: Սակայն անտեսութեան գանազան սեկցիաների միջև կնքված է մրցակցութեան պայմանագիր՝ հերկը, ցանքսը, նրա խնամքը, քաղը ժամանակին կատարել, բերքատվութունը բարձրացնելու համար:

Շնորհիվ մրցակցութեան ու լավ դեկավարութեան, արտադրական պլանը գերազանց (100 հեկտարի փոխարեն 115 հեկտար) կոլլեկտիվը ցանել է միայն զրաված ու ախտահանված սերմացու, ոգնել գյուղին ու գտել տվել գյուղացիների համարյա ամբողջ սերմացուն:

Ժամանակին գարնանացանը ավարտելով կոլլեկտիվը ամբողջ կալոնով վարել է չքավոր անլծկան անտեսութունների արտերը:

Դարձյալ, հարվածային աշխատանքի շնորհիվ, շինվել է նոր գոմ՝ 50 գլուխ տավարի համար, նորոգվելու յե գրասենյակի ու պահեստի շենքերը: Իր այս աշխատանքների համար կոլլեկտիվը շրջմիութեան կողմից գրվում է կարմիր տախտակի վրա: Սեկցիաների մեջ առաջին տեղն է բռնել դաշտավարական սեկցիան:

Ղամարլուի շրջանի Յուվա գյուղի կոլլեկտիվը սոցմրցակցութեան պայմանագիր ունի Բեզդղաղլու, Գոդաբլու կոլտնտեսու-

թյունները հետ, նա ընդունել է Յերևանի մեխանիկական, գործարանի մրցահրավերը, մրցակցության մեջ է նաև «Արարատ» գործարանի հետ:

Յուլայի կուլեկտիվը տարեկազմում ընդգրկում էր 130 անտեսություն, արտադրական պլանը կազմված էր 130 անտեսության հաշվով: Հետագայում, չնայած 34 անտեսություն դուրս յեկավ կուլեկտիվից, բայց 130 անտեսության հաշվով մշակված զարնանացանի արտադրական պլանը վոչ միայն կատարվեց, այլ և գերակատարվեց: Կուլեկտիվը, 35 հեկտարի փոխարեն, բամբակ է ցանել 38 հեկտար, գարի՝ 5 հեկտար, ցորեն՝ 40 հ. բոստան՝ 2 հ. առվույտ՝ 2 հ., խաղողի այգի յե մշակել 45 հեկտար և այլն: Այգիների մշակութունը կատարված է օրինակելի կերպով, իր ժամանակին, առանց դրսից բանվորական ուժ վերցնելու, վորի առթիվ շրջամբակային միության կողմից գովասանքի յե արժանացել:

Մրցակցության ընթացքում աչքի ընկնող կոլանդամներն արժանացել են կարմիր տախտակին: Ուրինակ՝ բարեխիղճ աշխատանքի ու բացակայություն՝ ուշացում հունենալու համար 35 տարեկան չքավոր Բադիլ Ավագյանը, բամբակագործական սեկցիայի վարիչ Արմենակ Սիմոնյանը և դաշտավարական սեկցիայի վարիչ Ալեքսան Պաշա-տըրյանը, վորոնք իրենց սեկցիաների վրա դրած պարտականությունները կատարել են ժամանակին ու լավ:

Բեզլղազու գյուղի կոմսոմոլիստները կազմակերպել եյին հարվածայինների բրիգադ, վոր այգիների ետելու, վարելու ու այլ աշխատանքների ընթացքում մրցում էր հասակավորների բրիգադայի հետ:

Վ. Բասարի շրջանի Թայթան գյուղի «Ազիզբեկովի» անվան թուրքական կուլեկտիվը, վոր բաղկացած է 16 անտեսությունից, սոցմըրցման պայմանադիր է կնքել Դավալույի կուլեկտիվի հետ, հարվածային կարգով աշխատելու մինչև բերքը հավաքելը:

Դավալուի կոլլեկտիվը իր բամբակի ցանք-
սի պլանը դեռ չէր կատարել, յերբ Թալ-
թանի կոլլեկտիվը պլանից մի հեկտար ել
ավել եր ցանել:

Հարազաղ գյուղի թուրքական կոլլեկ-
տիվը մրցման կարգով վերջացնելով գար-
նանացանը՝ ոգնության եր դուրս յեկել հա-
րեան Շոռլու-Դեմրչի գյուղի կոլլեկտիվին:

Սոցմրցակցության հաջողության մեջ ա-
ռանձին կարևոր դեր են կատարում աշխա-
տանքի ղեկավար ընկերները, կոլտնախա-
զանները, գյուղատնտեսները, տնտեսավար-
ները, սեկցիաների վարիչները, տրակտո-
րիստները, կոմիտիտականները, ինչպես և
շարքային կոլտնդամները:

Այսպես շատ հետաքրքիր է կոլտնտեսու-
թյան որինակելի նախագահ Ամասյա Կիրա-
կոսյանի աշխատանքի գնահատականը, վորը
կազմել է Համարլուի կոլ. նոսեկցիան, սը-
տուգելով Ն. Աղբաշ գյուղի կոլլեկտիվի աշ-
խատանքները:

Ն. Աղբաշի կոլտնտեսութան սոցմր-
ցակցության պայմանագիր է կնքել Մեհ-
րաբուի կոլտնտեսության հետ: Ն. Աղբաշի
կոլտնտեսութունը մրցակցություն կազմա-
կերպելով ու պայմանագրեր կապելով խմ-
բակների ուխմբավարների միջև, ամբողջու-
թյամբ իրականացրել է պայմանագրի բո-
լոր կետերը: Ընկ. Ամասյան գյուղի կենտ-
րոնում մի բարձր սյուն է կանգնեցրել, ամ-
րացրել նրա վրա մի զանգակ. ամեն ուր ա-
ռավոտյան 4 և կեսին ինքը հնչեցնում է
այդ զանգը, վորից հետո 20 րոպեյի ըն-
թացքում ամեն մի կոլտնդամ իր խմբավա-
րի առաջնորդությամբ գնում է աշխատան-
քի: Աշխատանքից խուսափելու վոչ մի դեպ-
քեր չի արձանագրված: Կոլտնտեսութունը
կազմակերպել է հարվածային բրիգադներ,
վորոնք սոցմրցակցության նշանաբանով աշ-
խատել են չափազանց բարեխիղճ: Հարվա-
ծայնությունը խրախուսելու համար ընկ.
Ամասյան գործի լե. պեյ սե ու կարմիր

տախտակները մրցանակ ե տրված 3 հար-
վածային կողմնատեսականներին:

Շնորհիվ մրցման, կոլլեկտիվը կատարել ե
արտադրական պլանը, բամբակ ցանված ե 3
հեկտար ավելի, ալգինների փորելը կատարված
ե ժամանակին ու վորակով, վազերի առա-
ջին և յերկրորդ սրսկումները կատարված են
մեծ հաջողութամբ, 2,000 պտղատու ծա-
ռերը սրսկված են 3 անգամ. կոնտրակտա-
ցիայով պահանջված քանակից ավելի պտուղ
ե հավաքված ու հանձնված. 2 տուփ շերա-
մի համար ստեղծած հարմարությունները
միանգամայն նախանձելի ու լավ են: Գյուղ-
գործիքներով ու աշխատող ուժով ոգնու-
նություն ե ցույց տված 5՝ չքավոր տնտե-
սությունների, կազմակերպված ե 3 շաբա-
թորյակ՝ հոգուտ կողմնատեսության ֆոնդերի:
Ամբողջ աշխատանքի ընթացքում գրսից
բանուժ չի վարձված: Ընկ. Ամասյան վոչ
միայն անձամբ ժամանակին ստուգել ե կա-
տարված աշխատանքը, այլ և անմիջապես

մասնակցել ե աշխատանքներին, բամբակի
վարի կեսը նա յե արել տրակտորով:

Ահա, ինչո՞ւ նա ճանաչված ե կողմնա-
սության որինակելի նախագահ, ինչո՞ւ կոլ-
տնտեսեցիան նրան հատուկ շնորհակալու-
թյան ե արժանացրել:

Փարբու «Ավանդարդ» կոլլեկտիվն ե գոր-
ծողոված Պետհամալսարանի գյուղֆակի
3-րդ կուրսի ուսանողուհի Վարսենիկ Շի-
րոյանը: Գյուղ գաղու որից նա յեռանգով
աշխատանքի յե անցնում: Գարնանացանի
ընթացքում նա ամեն մի ջանք թափեց
պլանը իրագործելու համար: Նա բան-
վորների հետ առավոտից աշխատանքի յե
գնում, նրանց հետ չարչարվում, ցույց տա-
լիս թե ինչպես աշխատել, ինչ անել: Նա
հաշվի յե առնում լավ աշխատողներին՝ մըր-
ցանակ տալու համար: «Ավանդարդ» կոլլեկ-
տիվում շնորհիվ ընկ. Վարսենիկի ու մյուս
աշխատող ընկերների ծավալված ե սոց-
լըրցումը և կոլլեկտիվը իր աշխատանքով
ընկերելի յե:

Աշտարակի շրջանի Բյուրական գյուղի ԼիճեՄ Բջիշն իրեն հարվածային հայտաբարելով կոլլեկտիվի աշխատանքներում, ունեցել է մեծ հաջողություններ: Կոլլեկտիվը հաջողութամբ ավարտել է գարնանացանն ու այգիների փորը, կազմակերպվել են մի յերկու մեծ շաբաթուրյակներ առուներն ու ճանապարհներ մաքրելու համար:

Խորհրդային 3-րդ տնտեսության մեջ գարնանացանի ընթացքում ծավալված սոցմրցակցությունն բազմաթիվ հաջողություններ է ունեցել: Տրակտորային բազային, վորի ղեկավարն էր Միհրան Մանուկյանը խնդիր էր տրված վարել 378 հեկտար: Շնորհիվ հարվածային աշխատանքի՝ Մանուկյանի բերեգաղբ վարել է 830 հեկտար: Տրակտորիստ Մակար Աբրամյանը մեկ ամսում վարել է 210 հեկտար ու արժանացել մրցանակի: Նման հարվածայիններ ելի կան 3-րդ խորտնտեսության մեջ: Նրանց շնորհիվ էր վոր 3-րդ խորտնտեսությունը իր աշխա-

տանքները ժամանակից շուտ վերջացնելով, հետաքննություն ունեցավ ոգնության դուրս գալու շրջակա Վարմաղիար, Փաբաբար ու մյուս գյուղերի կոլտնտեսություններին, չքավոր ու միջակ գյուղացիներին:

Այսպիսով՝ տեսնում ենք, վոր հենց միայն այս գարնանացանի ընթացքում, սոցմրցման շնորհիվ, ընդարձակվել է ցանքսերի տարածությունը—(յեթե Խորհրդային Հայաստանում անցյալ տարի ցանված էր բամբակ 13,000 հեկտար, այս տարի ցանված է 19,000 հ.), կիրառվել է ազդումինիմումը—(սերմազտում, ախտահանում, պարարտացում, քաղհան, սրսկում և այլն), մեքենայացված և հեշտացված է աշխատանքը, ապահովված է ավելի բարձր բերքը, բարձրացել է աշխատանքի արտադրողականությունը:

Չնայած այս նվաճումներին, սոցմրցումը դեռ չի ընդգրկել ամբողջ գյուղը: Շատ

թույլ են մասնակցում մրցման անհատական տնտեսությունները, խորհուրդները և կոլտնտեսություններից շատերը: Նրանք հաճախ չգիտեն ինչո՞ւ և ի՞նչպէս մրցել: Մինչդեռ առաջիկա աշնանացանին անհրաժեշտ է սոցմրցման մեջ ընդգրկել ավելի մեծ մասսա, աշխատավոր գյուղացիութեան նորանոր շերտեր, ավելի հաջողութեամբ իրականացնելու մեզ առաջադրվող պլանները, ավելի արագ վերակերտելու գյուղատնտեսությունը, ամուր բազա ստեղծելու համատարած կոլլեկտիվացմանն անցնելու համար առաջիկա տարիներում, լիկվիդացիայի յենթարկելու կուլակութեանը՝ վորպես դասակարգ, արմատախիլ անելու կապիտալիզմը գյուղի տնտեսութեան մեջ:

Ո՛Վ ՅԵՎ ՈՒՄ ՇԵՏ Պ ՏԻ ՄՐՑԻ ԳՅՈՒՂՈՒՄ

Մինչև այժմ մեզ մոտ, սովորաբար սոցմրցակցութեան պայմանագիր կապվում էր միայն կոլտնտեսությունների միջև և այն

ել մրցակցութեան դուրս գալիս, աշխատում էյին ընտրել հավասար ուժեր: Այս տեսակի մոտեցումը իհարկե ամբողջովին սխալ է: Մեր մրցակցութեան նպատակը չէ ամենեւին մրցակցին ինչ գնով ուզում է լինի՝ հաղթել, սեպնել, խանգարել նրան, կամ ծաղրի առարկա դարձնել: Ամենևին. այդ բոլորը բուրժուական մրցակցություններին յուրահատուկ է: Սոցիալիստական մրցակցութեան նպատակն է ոգնել հետամնացներին, հասնելու առաջին շարքերում ընթացողներին, բարձրացնել աշխատանքի արտադրողականությունն ու զիսցիպլինան ընդհանրապես, վորքան հնարավոր է արագ հասնել ընդհանուր նպատակին՝ պլանի իրագործմանը, պայմանագրերի իկատարածմանը: Միաժամանակ, սոցմրցման ժամանակ հաղթանակող կողմը չի նստում, հանգրստանում ու ծիծաղում հետմնացող կողմի վրա, այլ ընդհակառակը՝ իր ուժերի ներածի չափով ոգնություն է հասցնում յետ

մնացողին-ձեղքվածքները արագ վերականգնելու համար:

Ահա, այս իսկ պատճառով, յեթե թույլ կողմը մրցակցության դուրս գա ուժեղի հետ, դժբախտ վոչ թե վնաս, այլ ոգուտ կստացվի: Այնպես վոր, իրար հետ մրցակցության պիտի դուրս գան վոչ միայն հավասար ուժ ունեցող կողմերի միմեկի հետ, այլ և փոքր կողմերի մեծի հետ, կողմնատեսությունը՝ խորհրդատեսության հետ, խորհրդատեսությունը՝ մոտիկ գյուղհամայնքի հետ, անհատ տնտեսատերերի հետ, քաղաքային ձեռնարկների, գործարանների հետ:

Սալակի շրջանում գանվող «Գիգանտ» խորհրդատեսությունն աշխարհի ամենամեծ մեքենայացված հացահատկային տնտեսությունն է: Ամեն մի չքավոր կամ միջակ գյուղացի, վոր տեսնում է «Գիգանտը», վորոշում է ձեռք քաշել իր անհատական տնտեսությունից և մտնել խոշոր կողմերի տնտեսության մեջ: 1930 թվի սկզբին «Գի-

գանտ»-ի բանվորները մրցակցության հրավիրեցին Հյուսիսային Կովկասի բոլոր գյուղերին ու ստանիցաներին: «Գիգանտ»-ի բոլոր բանվորները, տրակտորիստները, կոմբայնիստները, ծառայողները և գյուղատնտեսները պարտավորվում են 1930 թվի ընթացքում 1) ցանել 74.000 հեկտար գարնանացան 8 որում, 2) 109.000 հեկտար արտերը հնձել, հավաքել 16 որվա մեջ: 3) շրջանի բերքատվությունից 30 տոկոս բարձր բերքատվություն ապահովել 4) մի փութ հացահատիկի ինքնարժեքը իջեցնել 60 կոպեկի 5) Հարևան կողմնատեսությունների համար մշակել 20.000 հեկտար հող և այլն:

«Գիգանտ»-ի հրավերն ընդունող ամեն մի գյուղ, կողմերի կամ շրջան իր հերթին պարտավորվում էր ընդարձակել ցանքսերի տարածությունը, աշխատանք տանել համատարած կողմերի մրցումը իրականացնելու համար. փող հավաքել տրակտոր առնելու

համար, որինակելի աշխատանքի կազմակերպվածություն մտցնել և այլն:

Հատկապես քաղաքը գյուղին կապելու տեսակետից առանձին մեծ նշանակություն ունի գործարանների, ֆաբրիկաների մրցումը կոլտնտեսությունների, խորհրտնտեսությունների, գյուղհամայնքների հետ, վորպիսի պարագայում գյուղը շատ բան կարող է սովորել քաղաքից: Ինչպես վերևում ասացինք, Յուվայի կոլտնտեսությունը սոցմրցակցության պայմանագիր է կնքել Յերևանի «Արարատ» ու Մեխանիկական գործարանների հետ, սակայն այդպիսի որինակներ քիչ ունենք: Անհրաժեշտ է առաջիկա աշնանը ավելի լավ հիմքերի վրա դնել մրցության այն ձևերը, վորոնք նպաստում են պրոլետարիատի ու աշխատավոր գյուղացիության կապի ամրացմանը:

Բացի կոլտնտեսությունների ու խորհրտնտեսությունների մեջ լեղած մրցակցությունից (այն ել վոչ բոլորը) գյուղում

սոցմրցակցությունը շատ թույլ է, մեղ մոտ Հայաստանում սոցմրցակցությունը գյուղխորհուրդների, գյուղհամայնքների, անհատ տնտեսատեր, չքավոր ու միջակ գյուղացիների միջև համարյա չկա: Մինչդեռ, Խորհրդային Միության շատ անկյուններում մենք այդ ուղղությամբ հիանալի փորձ ունենք: Վերցնենք Դուբրովկա և Պովեոդսկի գյուղխորհուրդների մրցության որինակը: Պովեոդսկի գյուղխորհուրդը հրավիրեց գյուղատնտեսական սեկցիայի անդամների արտադրական խորհրդակցություն: Արտադրական խորհրդակցությունը քննեց մրցակցության խնդիրը և մշակեց, ագրոմինիստմի համաձայն, այն պարտավորությունները վոր գյուղհամայնքը ապագայում ընդունեց: Այդ պարտավորությունները քիչ էլին, ընդամենը չորսը, բայց խիստ կարեոր: Առաջին՝ ամբողջ սերմացուի գտումն ու տեսակավորումն էր, վորը կատարվեց կոմսոմոլի բջիջանքերով: Երկրորդ՝ մարգագետինների բա-

ընկալումն եր մարգագետինները տարեց-տարի թփակալել, փչացել ելին, մինչդեռ անասնապահությունը զարգացնելու համար կեր եր անհրաժեշտ, վորոշեց մարգագետինները մաքրել անպետք բույսերից: Յերրորդ պարտավորությունն եր վոնհացնել բոլոր սահմաններն ու միջնակները: Միջնակները մոլախոտերի բուսն են: Ամբողջ գյուղը ըստ պայմանագրի վարեց միջնակները, վորի հետեանքով բերքը 10—17 տոկոսով բարձրացավ: Չորրորդ արմատապտուղների մշակման զարկ տալն եր, վորը նույն զեռ կատարվեց: Դուրրովկան պայմանագիրն ընդունեց, կատարեց, մի բան ել ավել (արմատապտուղները մտցրեց ցանքսաշրջանառության մեջ): Դժվար ե այժմ պարզել թե այդ լեւելու գյուղերից, վորն ե հաղթանակել, բայց այժմ նրանցից յուրաքանչյուրը գիտե, վոր սոցմրցման շնորհիվ մեծ քայլ ե արել զեպի առաջ:

Այստեղից պարզ յերևում ե, վոր գյուղ-

խորհուրդների, գյուղհամայնքների միջև մրցակցությունը վոչ միայն հնարավոր ե, այլ և շատ ոգտակար:

Հատկապես Հայաստանում, ուր կուլեկտիվացման տոկոսը շատ ավելի քիչ ե, քան ընդհանրապես Խորհրդային Միության այլ վայրերում, սոցմրցակցության մեջ պիտի ներգրավել անհատական չքավոր միջակ գյուղացիներին, վորոնք զեռ ես ճնշող մեծամասնությունն են կազմում գյուղում: Սոցմրցակցության մեջ ընդգրկելով անհատ տնտեսատերին, մենք վճռական հարված տված կլինենք այն քյալլագյոզներին, վորոնք արհամարում են անհատ տնտեսատերերին, աղավաղելով կուսակցության գիծը գյուղում:

Դյուղխորհուրդների, անհատ տնտեսատերերի, կոլտնտեսությունների ու խորհուրդնտեսությունների միջև սոցմրցակցության կազմակերպումը, հատկապես գյուղհամայնքներն ու անհատ չքավորա-միջակային տըն-

տեսուլթյունները, մրցակցության մեջ գրավելը, առանձին կարևորություն և ստանում այժմ, աշխանացանի նախորդակին: Խորհրդային Հայաստանին խնդիր և տրված 114 հազար հեկտար աշխանացան կատարել, այսինքն անցյալ տարվանից 9,4 տոկոս ավելի: Այս քանակից հանքային պարարտանյութերով պիտի պարարտացվի 8 հազար հեկտար, վաղ ցել պիտի արվի 40.000 հեկտար, աշխան ցել՝ 40.000 հեկտար, ամբողջ սերմացուն պիտի գտվի, վորից պիտի ախտահանվի 52.000 ցենտներ, աշխանացանը այնպես պիտի կատարվի, վոր 1931 թվի գարնանացանին տեխնիկական մշակույթներից ցանքը չպակասի, այլ ընդարձակվի:

Կարելի՞ չե արդյոք այս պլանն իրագործել՝ առանց աշխատավորության լայն խավերի ոժանդակության: Վո՞չ, հնարավոր չե: Իսկ ի՞նչպես պիտի մասնակցի աշխատավոր գյուղացիությունը պլանի իրագործման: Ահա ինչպես:

Շրջանային որգանները, համաձայն ընդհանուր պլանի, ստանում են իրենց շրջանի կոնկրետ պլանը: Շրջանային որգաններն ել իրենց հերթին, մանրամասն քննության առնելով ստացած խնդիրը և հաշվի առնելով շրջանի ու յուրաքանչյուր գյուղի առանձնահատկությունները, վորոշում են յուրաքանչյուր գյուղի անելիքը աշխանացանի ընթացքում, մասնաճյուղով կոլանտեսությունների խնդիրը մասնավորապես:

Գյուղխորհուրդն ել, գյուղարտադրական խորհրդակցության մեջ քննության առնելով գյուղի արտադրական պլանը աշխանացանի ընթացքում՝ մոտավոր ճշտությամբ վորոշում է թե վո՞ր տնտեսությունը ի՞նչ պիտի անի, ի՞նչ պիտի ցանի, վո՞ր ցանքսը ինչքան պիտի ընդարձակի, ի՞նչ նորմով ու ծախսեր պիտի մտցնի, ինչքան և ի՞նչ պիտի հանձնի կոնտրակտացիայով, յե՞րբ և այլն:

Յուրաքանչյուր գյուղացի, յուրաքանչյուր կոլանտամ պիտի լավ իմանա թե ինչ է պա-

հանձվում աշխանացանի պլանով իրենից ու իր գյուղից: Բացի դրանից անհրաժեշտ է, վոր կազմակերպվի սոցմրցակցություն գյուղ համայնքների, կոլտնտեսությունների, անհատական տնտեսությունների հետ և նրանց միջև, խորհրտնտեսությունների քաղաքի գործարանների մրցակցությամբ, վորպեսզի աշխանացանի պլանը կարելի լինի գերակատարել:

ԻՆՉՊԵՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼ ՍՈՑՄՐՑԱԿՑՈՒԹՈՒՆԸ

Ի՞նչ կարգով պետք է սոցմրցակցության պայմանագրեր կապել. — Ո՞վ պետք է առաջինը հարց բարձրացնի ու մրցակցության հրավիրի: Այստեղ միաձևության վոչ մի անհրաժեշտություն չկա: Այդ բոլորը կախված է նրանից թե ինչքան են նշանակություն տալիս սոցմրցակցությանը չքավոր ու միջակ գյուղացիք, կոլանդամներն ու բաժնեկները, թե ինչքան վճռականորեն նրանք այդ գործին կձեռնարկեն: Հայաս-

տանում անդյալ տարի սոցմրցակցությունը գյուղում առանձին արդյունքներ չտվեց, վորովհետև սոցմրցակցության պայմանագրերը կապված էին առանց կոլանդամների ու գյուղացիների համաձայնության, գրեթե անկախ կոլտնտավարչությունների կամ շրջմրցակցությունների կողմից:

Այդ ձևով պայման կնքելը վոչ մի արժեք չունի: Մրցակցությունը միայն այն ժամանակ արդյունք կտա, յերբ յուրաքանչյուր կոլանդամ, կամ գյուղամայնի անդամ ակտիվ մասնակցություն կունենա պայմանագրի իրականացմանը յեվ այնտեղ արձանագրված պարտավորությունները հանձն կառնի կատարածե, յերբ այդ պայմանագիրը վերելից չեն փաթաթել նրա վզին այլ ինքն է մեղակել այն:

Սակայն, իհարկե, չի կարելի միանգամից գյուղհամայնքը կամ կոլեկտիվը հավաքել ու պայմանագիր մշակել, վորովհետև լայն ժողովներում պայմանագիր կազմել ու վե-

ըամշակելը շատ դժվար է ու յերկար կտեի: Անհրաժեշտ է վորեւէ մեկին հանձնարարել, վոր նախորոք պայմանագիր մշակի: Խորհրտեստեութուններում ու կողտեստեութուններում այդ գործով պիտի զբաղվի արտադրական խորհրդակցությունը, իսկ գյուղխորհուրդներում՝ գյուղաբնակիչների խորհրդակցությունը յեթե կա, իսկ վորտեղ չկա խորհրդի գյուղատեստեսական սեկցիան: Պայմանագրի կազմելուց հետո պայմանագիրը պիտի լայն քննության առնվի: Յեթե գյուղում կամ կոլեկտիվին կից չբավորական խմբակ կա, պայմանագիրը նախ այնտեղ է քննության առնվում: Մինչև ընդհանուր ժողովին գնելը պայմանագիրը կամ պետք է կախել պատից լրագրի միջոցով ծանոթացնել գյուղացիներին կամ կոլ-անդամներին, վորպեսզի նրանցից յուրաքանչյուրն իր առաջարկութունները մշակի ու այնպես գա ժողովի:

Կոլեկտիվի, գյուղհամայնքի կամ խորհ-

տեստեության ընդհանուր ժողովը ֆննություն է առնում ու փոփոխում է պայմանագիրը. վորոշում քե ո՛ւմ է մրցակցության հրավիրում յեվ ընտրում է պատգամավորություն (լիազորներ), պայմանագիրը կնքելու ու ստորագրելու համար:

Այդ լիազորները ուղարկվում են մրցակցության հրավիրված գյուղը կամ կոլեկտիվը, ծանոթանում նրանց զբոլթյանն, նրանց պայմաններն ընդունում ու պայմանագիրը կապում: Պատահել են կոլեկտիվներ կամ գյուղեր, վոր շատ աղմուկ են բարձրացրել՝ գեղ-գեղովի վեր են կացել գնացել հարևան գյուղը պայմանագիր կապելու, վորը միանգամայն ավելորդ է:

Ինչպե՞ս ժամանակով պիտի կնքել պայմանագիրը.— Խորհրդային միության առաջավոր հացահատիկային նահանգների փորձը ցույց է տվել, վոր գյուղում ամենից ավելի ձեռնտու է սոցմրցակցության պայմանագիրը կապել սեզոնով՝ գարնանացանի

կամ պանխայի ընթացքում կամ բերքահավաքի ընթացքում և կամ աշնանացանի կամ պանխայի ընթացքում: Սեզոնով մրցման պայմանագիր կապել լավ է նրանով, վոր վորոշ ժամանակամիջոցում (գարուն, ամառ, աշուն), կատարվելիք ամբողջական մի աշխատանքի (ցանքս, բերքահավաք) բոլոր կարևոր ու հիմնական կետերը հնարավոր կլինի մտցնել պայմանագրի մեջ և ապահովել այդ աշխատանքների արագ ու ճիշտ իրագործումը: Պայմանագրի ժամկետը լրանալիս, այդ պայմանագիրը նորոգվում է հաջորդ սեզոնի համար: Այսպիսով սոցմրցումը կրում է, վոչ թե ժամանակավոր, կամ պանիոն բնույթ, այլ մշտական:

Ի՞նչ պիսի յեվ ի՞նչ հարցերի շուրջը պիսի մրցել. — Ամենից առաջ շատ դժվար է ու կարիք չկա թվել անխափր այն բոլոր հարցերը, վորոնց շուրջը կարելի չէ մրցակցություն կազմակերպել: Ամեն մի կոլտնտեսություն, խորհանտեսություն և կամ գյուղ

ունի իր տեղական բնական ու տնտեսական առանձնահատկությունները: Յեթե վորեւ խնդիր կարևոր նշանակություն ունի մի շրջանում, մի ուրիշ շրջանում նա կարող է վոչ մի արժեք չունենալ: Որինակի համար Հայաստանի չորային, անջուր շրջաններում հողը ջրով հարստացնելու համար ձմեռը ձյունը վարելը ոգտակար է, սակայն այդ բանը վոչ մի միտք չունի ու փնտսակար է լոռու կամ Դիլիջանի բազմաթիվ գյուղերում, ուր խոնավությունը չափից ավելի չէ: Մի ուրիշ որինակ. այժմ Հայաստանի համար կոլլեկտիվների խոշորացումը մեծ նշանակություն ունի, մինչդեռ Հյուսիսային Կովկասում, ուր այլևս փոքր կոլտնտեսություններ վոչ մի տեղ չեք հանգիպի, այդ հարցը այլևս կարևոր չէ:

Այնուհետև այն բոլոր պարտավորությունները, վորոնք մրցակցության պայմանագրերի մեջ են մտնում, իրագործելի պիտի լինեն: Պայմանագրերի մեջ անիրագործելի

կետեր մտցնելը վոչ մի ոգուտ չի տա ու մրցակցությունը կվերածի խոստումների անմիտ խաղի: Որինակ. ի՞նչ միտք կունենա, յեթե «Անաստված» կոլեկտիվը վորոշի այս աշխարհը պանրագործարան բաց անել, յերբ նա վոչ կերով ե սպաստված ե վոչ ել կթան անասուններ ունի, իսկ ինքն ել զբաղվում ե բամբակի ու խաղողի մշակությամբ: Անպայման այդ կետը կմտար անիրագործելի: Սակայն այն պարտավորությունները, վորոնք մտցվում են պայմանագրի մեջ պետք ե վորոշ լարվածություն, յեռանդ, ջանք առաջացնեն: Որինակի համար կարիք կա արդյոք պայմանագրի մեջ մտցնել կետ, վոր գարնանացանը սկսվի տպրիլի սկզբից ե վերջանա մայիսի 20-ին (որինակի համար), յերբ ամեն տարի այդ ժամանակ ել կատարվում ե: Իհարկե, այդ կետն առանց պայմանագրի մեջ մտցնելու, առանց մրցման ել կատարվում ե ու միանգամայն ավելորդ ե: Ուրիշ խնդիր ե յեթե

պայմանագրի այդ կետը փոխվեր ե վորոշվեր, վոր գարնանացանը կատարվեր մարտի 15-ից մինչև ապրիլի 15-ը: Այս դեպքում պահանջվում ե լարվածություն, իսկական մրցություն:

Առաջիկա աշնանացանի կամպանիայի ընթացքում սոցմրցակցության պայմանագրերում կարելի ե մտցնել հետևյալ խնդիրները:

Ընդարձակել աշնանացանի տարածությունը, ի հաշիվ նոր վորոգվող, մինչ այժմ չըմշակվող հողամասերի, ավելի մեծ հողամաս պարարտացնել, ավելացնել վաղ ցելի, աշնան ցելի ե շարքացանի տարածությունը, ապահովել կուլտուրական մշակույթների ցանքսի ընդարձակումը գարնանացանին, գյուղատնտեսական մեքենաներին լրիվ ծանրաբեռնվածություն տալ — (ամենաներ սահմանելով, ժամանակին նորոգելով), վառելանյութի խնայողություն կատարել, բերքատվությունը բարձրացնել, սերմագտումը

100 տոկոսի հասցնել, տեսակավոր սերմի ավելի մեծ տոկոսը ախտահանել, կրճատել աշխատանքի ժամկետը, ուժեղացնել պայքարը մոլախոտերի դեմ, վերացնել միջնակները, կազմակերպել պայքարը փաստատուների դեմ, բազմադաշտ սիստեմին անցնել, ալլ ագրոկուլտուր ձեռնարկումներ կատարել, կոլլեկտիվացման յենթարկված տնտեսությունների թիվը ավելացնել, մեծացնել, կոլլեկտիվների հանրախնայված կապիտալը, անբանժանելի ֆոնդը, աշխանացանի ընթացքում աշխատանքը ճիշտ կազմակերպել, աշխատանքի արտադրողականությունը բարձրացնել, դրսից բանուժ չվարձել, ներքին կարգ ու կանոն սահմանել կոլլեկտիվներում, վորակավորել աշխատավորներին, կուլտուրական ձեռնարկումներ կատարել, արտադրական ոգնություն ապահովել կոլլեկտիվների կողմից անհատական սակավագոր տնտեսություններին, ապրանքային ամբողջ արտադրանքը նախնական կոնտրակ-

տացիայի յենթարկել, զարկ տալ անասնապահությանը, և այլն և այլն:

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄՐՑԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ

Հենց վոր պայմանագիրը ձևակերպվեց ու ստորագրվեց, սոցմրցակցությունը պիտի ծավալել՝ մրցակցության մասնակցող կոլլեկտիվացման, խորհրդային կամ գյուղնամայնի ներքո: Առանց ներսում կազմակերպված այդ մրցման, առանց յուրաքանչյուր կոլանգամի, չքավոր, միջակ գյուղացու, բատրակի, գյուղատնտեսական բանվորի ու գյուղատնտեսի և այլ մասնագետների մասնակցության՝ պայմանագրերը իրագործել անհնարին ե ու կլինի ձևական, ցուցադրական աչքակապություն:

Դյուղհամայնքի կամ կոլլեկտիվի ներսը մրցումը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ ե ծավալել մասսայական օգիտացիոն աշխատանք չքավոր ու միջակ անհատ տըն-

տեսատերերի ու կողանդամների միջև։ Այդ աշխատանքը կուսկոմյերիա բջիջների, արտադրական խորհրդակցության, կոլվարչության, կուլտկոմիսիայի պարտականությունն է։ Այդ մարմիններն իրենց մասսայական աշխատանքով մրցակցության դուրս յեկած լուրաքանչյուր չքավոր, միջակ գյուղացու և կողանդամի պիտի համոզեն, վոր առանց նրանց ակտիվ մասնակցության, պայմանագիրը իրագործել հնարավոր չի։ Մասսայական այդ աշխատանքի ձևերն են պատի լրագիրը, ընդհանուր ժողովները, խմբական և անհատական գեղատպիան, գեղարվեստական ագիտացիան։

Սոցմրցակցությունը կազմակերպելու մեջ կուս-կոմյերիտ բջիջները, չքավորական խմբակները, (խորհրտակցություններում բաակոմները) մեծ դեր ունենւ։ Նրանք սոցմրցակցության մեջ վռչ միայն կազմակերպիչներ պիտի լինեն, այլև առաջամարտիկներ, նրանք առաջինը պիտի մրցման հրա-

Վերեն իրար ու մնացած կոլեկտիվներին ու
գլուղացիներին: Նրանք պիտի կազմակեր-
պեն ու ղեկավարեն հարվածային բրիգադ-
ները:

Գյուղհամայնքի ներսում մրցակցությունը պիտի ծավալել չքավոր և միջակ անհատ տնտեսատերերի միջև, ցանքսը ընդարձակելու, ագրոձեռնարկումներ կատարելու, բերքառավությունը բարձրացնելու, կոնտրակտացիոն պայմանները ժամանակին կատարելու, իրար ոգնելու նման խնդիրները շուրջը: Կոլլեկտիվ ու խորհրդային տնտեսությունների մեջ մրցումը պիտի կազմակերպել անհատ բանվորների կամ նրանց խմբերի միջև: Այդ տնտեսություններում աշխատանքների զանազան կատեգորիաներ կան՝ սեկցիաների, դեկավարներ, բրիգադիրներ, տրակտորիստներ, տասնապետներ, այլ և այլ մասնագետներ, շարքային բանվորներ: Սովորաբար տնտեսությունը բաժանված է լինում միջանի սեկցիաների (զաշտավարական,

անասնապահական, այգեգործական և այլն), սեկցիաները իրենց հերթին բրիգադների, տասնյակների, ստանաների և այլն: Նայած աշխատանքի կազմակերպման ու տվյալ կուլ-լեկտիվի, կամ խորհանդեսության պայմանազրեբի, սոցմրցումը պիտի ծավալել այս խմբերի և անհատ աշխատավորների միջև, կնքել պայմանազրեբ, ուր մտցնել ընդհանուր պայմանազրեբի կետերից բոլոր կետեր:

Գործարաններում լայն ծավալ է ստացել հարվածայնությունը: Առաջ են գալիս սոցմրցակցության նոր ձևեր—հասարակական բուքսիր և այլն: Սակայն վոչ հարվածայնությունը և վոչ մյուս ձևերը գլուղում անհրաժեշտ ծավալ չեն ստացել: Յերբեմն, յերբ հարցնում ես թե ձեզ մոտ սոցմրցակցություն կամ հարվածային բրիգադներ կան, պատասխանում են, վոր հարվածային բրիգադներ կան, բայց մրցակցություն չկա: Կարծես թե զրանք իրարից տարբեր բաներ

լինեն մինչդեռ հարվածայնությունը սոցմրցակցության մի առանձին ձևն է: Հարվածայինները՝ զրանք՝ սոցմրցակցության մասնակցողներից ամենաաչքի ընկնողներն են, ամենից յեռանդով, հարվածային կարգով աշխատողները, վորոնք նպատակ են դնում սոցմրցակցության պայմանազրեբն արագ ու լավ կատարել ու գերակատարել:

Հարվածային բրիգադներն իրենց աշխատանքը ժամանակին կամ ավելի շուտ վերջացնելով կարող են վերածվել հասարակական բուքսիրի (բուքսիր՝ այն նալն է, վոր իր յետևից քաշ է տալիս ուրիշ նալի), այսինքն յետ մնացող բրիգադային ոգնության է հասնում, նրա աշխատանքի մի մասը իր վրա լե վերցնում: Այն ժամանակ, յերբ հարվածային բրիգադները շատանում են, մեծանում, հարվածային կարող են հայտարարվել առանձին սեկցիաներ, կոլանտեսություններ, խորհանդեսություններ, գյուղհամայնքներ:

Սորհանաեսությունների ու կոթնատեսությունների ներսում ծավալվող մրցակցությունը հատկապես պիտի ձգտի աշխատանքային դիսցիպլինան ու արտադրողականությունը բարձրացնելու, աշխատանքի վորակը լավացնելու, խնայողության, ժամկետը կրճատելու խնդիրները վրա:

Իբր որինակ բերենք տրակտորիստների բրիգադի մրցահրավերը. «Մենք 1-ին բրիգադի տրակտորիստներ՝ սոցմրցակցության ենք կանչում 3-րդ բրիգադի տրակտորիստներին: Մենք պարտավորվում ենք 1. մեր հողամասի վարը վերջացնել արտադրական պլանի՝ ժամկետից 3 օր առաջ, 2. լավ վորակի աշխատանք տալ, 3. տնտեսել վառելիքն ու մեքենայի յուղը 10 տոկոս, 4. ուշացումներ, դորժալքում չունենալ»:

Քիչ նշանակություն չունի մրցման հետագա ծավալումը, գլխավորելը, ղեկավարելը: Գործնականում այդ ղեկավարությունը հանձնվում է արտադրական հանձնա-

ժողովին: Արտադրական հանձնաժողովն ու խորհրդակցությունը պիտի ձեռնարկեն հարվածայնությունը կազմակերպելուն, անհատական պարմանագրեր կնքելուն, առանձին մրցողներին բրիգադների մեջ միացնելուն: Արտադրական հանձնաժողովները սահմանում են հասարակական հսկողություն մրցման վրա, այնպես, վոր բոլորը հետևեն մրցողների վերցրած պարտավորությունների կատարմանը: Պետք է մրցության ընթացքի մասին լսել հաշվետվություններ: Մրցման լավ ու վատ կողմերը պիտի պարզաբանվեն պահի լրագրում կամ հատուկ տեղեկատու թերթիկների մեջ (Բյուլետեն): Ամենալավ մրցողների, ամենաարդյունավետ աշխատողների անունները պիտի գրել պատի լրագրում, ինչպես և հետ մնացողների անունները: Կարելի չէ կարմիր ու սև խաչակներում պարբերաբար տալ լավ հարվածայինների և լողորների անունները: Նույնը վերաբերվում է

նաև աշխատողների առանձին խմբերին: Մրցման մեջ աչքի ընկնողներին պիտի խրախուսանք՝ աշխատելու, բանավոր, գրավոր, ինչպես և պարզեցնել արժեքավոր իրերով, փողով կամ այլ ձևով:

Պարզեցումը թյուրմանը կատարում են հատկապես ստուգումներից և արդյունքների հաշվառումից հետո: Ստուգում կարելի չէ կատարել ըստ անհրաժեշտության, այն ժամանակ, յերբ սոցմրցակցությունը թուլանում է կամ շատ բացեր ունի, այդ պահասությունները վերացնելու համար, կամ յերբ միացող կողմերը ուզում են իրար ստուգել: Արդյունքների հաշվառում կատարում են պայմանագրերի ժամկետը լրանալուց: Արդյունքների հաշվառման (ինչպես և ստուգումների) ժամանակ նույնպես լայն մասսայական աշխատանք է ծավալվում: Նախ հաշվի յեն առնում անհատների, աշխատավորների գրուպպաների (սառնա, բրդագա, տասնյակ), սեկցիաների ու

ճյուղերի մրցման արդյունքները, ապա ամբողջ կոլանտեսությունը կամ համայնքին: Զեկուցումներ են տրվում, հաշվի յեն առնվում նվաճումներն ու բացերը, ծանոթացնում են արդյունքների հետ մասսային, պատի լրագրում կամ տեղեկատուի մեջ պարզաբանումներ գրում մրցման արդյունքների մասին և տալիս արդյունքների բնութի մասին զննահատակա՝ Ընտրվում է նոր պատգամավորություն գնալու համար մրցող հակառակորդի մոտ (կոլանտեսություն կամ գյուղհամայնքի) հաշվետվություն տալու նրանց: Միևնույնը կատարում է և մրցակիցը, յերկու կողմերը նվաճումները սկսում են համեմատել, թե վոր կողմը պայմանի վոր կետերն է կատարել և վորը չի կարողացել: Այդ միևնույն պատգամավորությունը պիտի հանձնարարել նոր պայմանագրի կնքելը հիմնվելով ունեցած նվաճումների և բացերի հաշվառման, մրցման հին փորձի վրա: Իհարկե, այս նոր պայմա-

նազիրն ել պետք է լայն քննության առնը-
վի ընդհանուր ժողովների կողմից:

Այս դործնական աշխատանքը, ղեկավա-
րում է արտադրական հանձնաժողովը, բայց
կուս. և կոմյերիտ բջիջիները չպիտի մո-
ռանան, վոր հանձնաժողովներ ընտրելով
իրենց պարտականությունը չի վերջանում
վոր սոցմրցակցության նման տնտեսական
ու քաղաքական մեծ նշանակություն ունե-
ցող աշխատանքի քաղաքական ղեկավարնե-
րը իրենք են հանդիսանում: Նրանք են, վոր
պետք է առաջ մղեն մրցակցությունը ղե-
կավարողներին, պետք յեղած դեպքում
ստուգումներ կատարեն, հետևեն, վոր կեղծ
հարվածայնությունն ու կեղծ մրցությունը
չվարակի հետաքննաց, անգիտակից աշխա-
տավորներին, վոր դասակարգային պայքարը
չմոռացվի ու կուլակային պրովակացիան
չընկճի մրցողների կամքն ու յեռանդը, վոր
բացերն ու սխալները չհուսահատեցնեն
չքավոր, միջակ գյուղացիներին, կոլանդամ-

ներին ու գյուղատնտեսական բանվորներին
վոր մրցակցությունը խանգարող ու աղա-
վաղող ամեն մի խոչընդոտ վերացվի մեջ-
տեղից:

Սոցմրցակցությունը բոլոր կոլանտե-
սություններում, գյուղհամայնքներում, խոր-
տնտեսություններում և այլն չի կարող
միատեսակ, միաձև լինել: Կարիք ել չկա,
վոր այդպես լինի: Յուրաքանչյուր գյուղ
իր առանձնահատկություններն ունի, մըը-
ցումն ել առանձնահատուկ խնդիրներ պի-
տի ընդգրկի և առանձնահատուկ ձևեր ըն-
դունի: Սակայն այն նոր ձևերը, այն նոր
խնդիրները, վոր մրցող աշխատավորությունը
ստեղծագործում և աշխատանքի մեջ, այդ
փորձը պետք է ընդհանրացվի, ամենից ա-
ռաջ տեղական պատի թերթերում, ապա և
«Խորհրդային Հայաստանում», «Մաճկալում»
«Կոլխոզնիկում» «Բատրակում» «Ավանգար-
դում» և այլ տպագիր օրգաններում:

Առաջիկա աշնանացանին, ոգտվելով

մինչ այժմյա այն փորձից, պիտի աշխատել
կազմակերպել սոցմրցակցությունն այնտեղ,
ուր նա բացակայել է, ուժեղացնել մրցու-
մը այնտեղ, ուր նա թույլ է յեղել, փոխել
հին ձևերը, ինքնահոս, անկազմակերպ ու
անդեկավար սոցմրցումը փոխարինել այն
փորձով, վերը տվել է դրական արդյունք-
ներ, լոջ մի ըստ է հմուտանալ, վոր միայն
սոցմրցակցությամբ, արտադրականու-
թյունը բարձրացնելով, յուրաքանչյուր աշ-
խատանքի առաջ դրված արտադրական պլան-
ները կատարելու դեպքում միայն, կարելի
կլինի արագորեն սոցիալիստական հիմունք-
ներով վերակառուցել գյուղատնտեսությունը
իրագործել հնգամյակի չորս տարում: Ոոգ-
մրցումը պիտի գառնա մասսայական:
Վողջ բաժնեկրթությունը չհավոր ու միջակ
գյուղացիությունը պիտի ներգրավվեն սոց-
մրցության մեջ. վորպեսզի 1930 թվի աշ-
նանացանն էլ ընթանա անման այնպիսի
թափով, վորին մենք հասանք 1930 թվի
գարնանացանին:

Հ. Ս. Վ. Ե. Լ. Վ. Ս. Ծ

ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆԱԳԻՐ*)

Կոլլեկտիվ տնտեսությունը ճիշտ կազմա-
կերպելու, աշխատանքի արտադրողականու-
թյունը բարձրացնելու, նաև աշանանացանի
կամպանիան ժամանակին ավարտելու հա-
մար շրջանի

..... գյուղի կոլ-
լեկտիվ տնտեսության անդամները, հանձնա
կոլտնտեսության վարչության նախագահ
ընկ., վորը հե-

տապաշում կոչվելու յե « »
մի կողմից և
շրջանի գյուղի

*) Կոլտնտեսությունների միջև կնքվելիք սոց-
մրցման պայմանագրի այս ձևը փոփոխություն-
ների կարող է յենթարկվել ըստ տեղական պայ-
մանների:

..... կողմէկտիվ տնտեսութ-
թյունը հանձինս կողմնատեսության վարչու-
թյան նախագահ ընկ.
վորը հետագայում կոչվելու յե
սույն սոցիալիստական մրցության պայմա-
նագիրը կնքեցինք հետեւյալի մասին.

1. կողմնատեսությունը
պարտավորվում է տնտեսությունը խոշո-
րացնել՝ ներգրավելով գյուղի տնտեսու-
թյունների « » տոկ. կամ « » տըն-
տեսություն. իսկ կողմըն-
տեսությունը՝ « » տոկ. կամ « »
տնտեսություն, ընդվորում յերկու կողմնատե-
սություններն եւ պարտավորվում են ներ-
գրավել իրենց գյուղերի բառրակներին.....
տոկոսով, իսկ միջակները պետք է կազմեն,
կողմնատեսությունների մեջ մտած անդամ-
ների վոչ պակաս, քան տոկ:

ա) Գանձել փայավճարները և մուտ-
քի վճարները լրիվ, պահպանելով բառրակ-
ներին և չքավորներին այդ առթիվ տրված
արտոնությունները:

բ) Իրենց տարեկան զուտ ոգուտի վոչ
պակաս, քան տոկ. հատկացնելու յեն
զբամագլուխներին, վորից առնվազն
տոկ. անբաժանելի զբամագլխին:

գ) Վարելահողերի վոչ պակաս, քան
տոկ. ցանել:

դ) Վերոհիշյալ ցանքսերն ապահովելու
նպատակով յերկու տնտեսություններն եւ
կազմակերպում են անձեռնմխելի սերմֆոն-
դեր, ներգրավելով այդ նպատակի համար
իրենց նոր ընդունված անդամների սերմա-
ցունները, ինչպես նաև առանձնացնելով
տնտեսության բերքի վորոշ մասը:

ե) Ամբողջ վարը կատարել զութանով,
գործածությունից հանելով չութը:

զ) Սերմը գտել և ախտահանել 100 տոկ.:

յ) Մերենաներին տալ լրիվ բեռնավո-
րում:

1. Տրակտոր «Ֆորդգոն» 150 հեկտ.

2. Շարքացան 40 »

3. Տրակտոր «Ինտերն.» 200 »

4. Տրիերներին 8000 փ.

բ) Կոնտրակտացիայի յենթարկել ամբողջ ցանքսերը, կիրառելով կոնտրակտացիոն պայմանագրի բոլոր կետերը և ամբողջ աշխատանքային հասույթը հանձնելով միջերոգ որգաններին:

թ) Հաշվապահութիւնը պահել աժուր դրութեան մեջ:

ժ) Ստացած բոլոր վարկերը ծառայեցնել իրենց նպատակին, թույլ չտալով ժամկետանց գումարներ:

2. _____ կոլտնտեսութիւնը պարտավորվում է պարարտացնել _____ հեկտար գոմաղբով, _____ հեկտ. հանքային պարարտացումով: Յանքսերի համար նախատեսված հողերի _____ տոկ. աշնանացան հերկ կատարել զարնանացանի համար, աշնանացանի համար վաղ ցել կատարել. աշնանացանի ծրագրած ցանքսերի տարածութեան _____ տոկ.:

Իսկ _____ կոլտնտեսութիւնն իր հերթին պարտավորվում է պարարտացնել _____ հեկտ. գոմաղբով, _____ հեկտար հանքային պարարտացումով, զարնանացանի հատկացրած հողերի _____ տոկ. աշնան հերկ կատարել, աշնանացանի համար վաղ ցել կատարել. աշնանացանի ծրագրած ցանքսերի տարածութեան _____ տոկ.:

3. Յերկու կոլտնտեսութիւնները (կամ մեկն ու մեկը դրանցից) պարտավորվում են անցնել բազմադաշտյան ցանքսաշրջանառութեան:

4. _____ կոլտնտեսութիւնն իր ցանքսերի _____ տոկ. պարտավորվում է կատարել շարքացանով, _____ կոլտնտեսութիւնն իր հերթին _____ տոկ., _____ կոլտնտեսութիւնը պարտավորվում է կոլտնտեսութեան մեջ պատրաստել խոտասերմեր՝ առ _____ ցենտ., վիկա _____ ցենտ., կորնզան _____ ցենտ.:

բ) Տնտեսութեան միջոցներով կազմակերպել մանկական մսուր « » յերեխայի համար և մանկապարտեզ « » յերեխայի համար:

գ)

դ)

ե)

Սույն պայմանագիրը կնքվում է _____
 « » ժամանակով՝ սկսած _____ ամսի
 « »-ից մինչև _____ ամսի « »-ը:

Պայմանագրի ստուգումը կատարվում է _____
 ընթացքում յերկու անգամ՝ « »-ին
 և « »-ին:

Սույն պայմանագրի ստուգումը կատարվում է հատուկ հանձնաժողովի միջոցով, վորը բաղկացած պետք է լինի 2 կողմնատեսությոններով 2-ական ներկայացուցիչներեց, կողմնատեսության ներկայացուցչի նախագահութեամբ:

Պայմանագիրը կազմվում է 3 որինակից. մեկական որինակներ պահվում են կողմնատեսություններում, իսկ յերրորդն ուղարկվում է կողմնատեսություն:

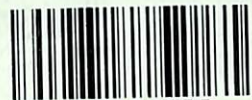
Ստորագրութեան Երևան

_____ Կողմնատեսության իրաւունքներ՝ 1.
 2.
 3.
 1.
 _____ Կողմնատեսության իրաւունքներ՝ 2.
 3.

<< Ազգային գրադարան

NL0204089

526

800

52

ԳԻՆԸ 10 ԿՈՊ. (2 մամ.)

БИБЛИО
ИНСТИТУ
ВОСТОКОВЕД
Академии
СССР

В. ОГ.

**Соцсоревнование и ударничество за
время осеннего сезона**

Госиздат ССР Армен
Эривань—1930

331.87
0-45